

Sygn. akt V AGa 494/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2018r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Olga Gornowicz-Owczarek (spr.)
Sędziowie:	SA Irena Piotrowska SA Aleksandra Janas
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2018r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o stwierdzenie nieważności uchwał, ewentualnie o uchylenie uchwał

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 18 stycznia 2018r., sygn. akt XIV GC 280/17

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i III w ten sposób, że powództwo o stwierdzenie nieważności uchwał oddala i zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.097 (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem kosztów procesu;
- zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4.810 (cztery tysiące osiemset dziesięć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Aleksandra Janas	SSA Olga Gornowicz-Owczarek	SSA Irena Piotrowska
----------------------	-----------------------------	----------------------

Sygn. akt V AGa 494/18

UZASADNIENIE

Powód T. S. wniósł pozew przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o stwierdzenie nieważności uchwał nr (...) i (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej z dnia 15 lutego 2017 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki poprzez utworzenie nowych udziałów oraz w sprawie zmiany umowy Spółki w zakresie punktu 1 określającego wysokość kapitału zakładowego tejże spółki oraz zasądzenie kosztów postępowania. Jako powództwo ewentualne powód wniósł o uchylenie tych uchwał.

W uzasadnieniu powód podał, że jest wspólnikiem pozwanej spółki posiadającym 155 udziałów stanowiących 31% w kapitale zakładowym uprawniających do 31% głosów na zgromadzeniu ogólnym. Powód w dniach 1.02.2017 r. – 15.02.2017 r. przebywał za granicą, o czym przed wyjazdem poinformował prezesa zarządu pozwanej – P. G. (1) z prośbą o uwzględnienie daty jego powrotu przy wyznaczaniu terminów posiedzeń organów spółki oraz nieformalnych spotkań wspólników. O terminie wyjazdu wiedział także wspólnik R. S., z którym powód miał rozmawiać w obecności pracownika spółki R. J.. Pismem datowanym na dzień 31 stycznia 2017 roku zarząd pozwanej poinformował o zwołaniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej w dniu 15 lutego 2017 roku wraz z wskazaniem porządku obrad oraz projektem uchwały w sprawie zmiany umowy spółki. Zgodnie z porządkiem obrad wspólnicy mieli podjąć uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego pozwanej, zmiany umowy spółki, wyrażenia zgody na zbycie udziałów, przyjęcia tekstu jednolitego umowy spółki. Zdaniem powoda, pozwana wykorzystwała tym samym fakt, że powód nie będzie miał możliwości odbioru korespondencji w dniu 31 stycznia 2017 r. i nie zjawi się wobec tego na Zgromadzeniu wyznaczonym na dzień 15 lutego 2017 r.

W Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników pozwanej wzięli udział wspólnicy reprezentujący 345 udziałów stanowiących 69% kapitału zakładowego, którzy jednogłośnie podjęli uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki poprzez utworzenie nowych udziałów w liczbie 1.500 o wartości po 100 zł każdy, wyłączając jednocześnie prawo pierwszeństwa objęcia nowoutworzonych udziałów przez dotychczasowych wspólników w stosunku do ich dotychczasowych udziałów w kapitale zakładowym oraz decydując, że zostaną one przeznaczone do objęcia przez wspólnika P. G. (1). Na Zgromadzeniu podjęto także uchwałę w sprawie zmiany umowy Spółki w zakresie punktu 1 określającego wysokość kapitału zakładowego tejże spółki do kwoty 200.000 zł, bez określenia liczby i wartości nominalnej udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym objętych przez P. G. (1).

Zdaniem powoda, uchwała nr (...)jako, że stanowi uszczuplenie prawa udziałowego wspólników do pierwszeństwa w objęciu nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym - jest nieważna, ponieważ nie została powzięta za zgodą wspólników, których dotyczy. Natomiast obowiązująca w dniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników umowa spółki nie przewidywała wyłączenia ani ograniczenia prawa objęcia nowych udziałów przez dotychczasowych wspólników ani nie zawierała postanowień odbierających dotychczasowym wspólnikom prawo wyrażenia zgody na uszczuplenie ich praw udziałowych. Powyższa uchwała jak twierdzi powód jest sprzeczna z dobrymi obyczajami oraz zmierza do pokrzywdzenia powoda. Nadto narusza zasadę równego traktowania wspólników spółki wyrażoną w art. 20 k.s.h.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania. W zakresie dotyczącym stwierdzenia nieważności obu uchwał pozwana podniosła, że uchylenie prawa pierwszeństwa uchwałą nie wymaga zgody wszystkich wspólników na uszczuplenie ich praw udziałowych, ponieważ jej przedmiotem nie jest zmiana umowy spółki i w konsekwencji nie zostały tym samym naruszone prawa wspólnika T. S.. W sytuacjach takich jak ta, gdy w umowie spółki nie jest przewidziane podwyższenie kapitału zakładowego, a także gdy nie jest spełniony któryś z warunków określonych dla podwyższenia kapitału zakładowego bez zmiany umowy spółki (brak określenia maksymalnej wysokości kapitału zakładowego lub terminu jego podwyższenia), podwyższenie kapitału zakładowego może się odbyć tylko przez zmianę umowy spółki.

Pozwana podniosła, iż nieprawdziwe są twierdzenia powoda, jakoby miała ona wiedzę o nieobecności powoda w dniu Zgromadzenia Wspólników. Podsumowując pozwana stwierdziła, że nieobecność powoda na Zgromadzeniu Wspólników nie była spowodowana jego wadliwym zwołaniem, skoro został on zawiadomiony o porządku obrad

obejmującym „podjęcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki” oraz „podjęcie uchwały w sprawie zmiany umowy spółki”.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględnił częściowo powództwo główne i stwierdził nieważność uchwały nr (...) w całości oraz punktu 1 uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. z dnia 15 lutego 2017 roku, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.154 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Dnia 16 sierpnia 2016 roku w K. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej, które odbyło się bez formalnego zwołania, na którym jednak reprezentowany był cały kapitał zakładowy spółki, tj. 500 udziałów o łącznej liczbie 500 głosów. Na powyższym zgromadzeniu została m.in. podjęta Uchwała nr (...) zmieniająca dotychczasową treść § 10 umowy spółki w ten sposób, że kapitał zakładowy spółki może zostać podwyższony do 10.000.000 zł na mocy uchwały Zgromadzenia Wspólników – w terminie do dnia 31 sierpnia 20126 roku, a uchwała w tym przedmiocie nie stanowi zmiany umowy spółki.

Udziały w kapitale zakładowym spółki, zgodnie z umową spółki obowiązującą w dniu 16 sierpnia 2016 roku objęte zostały w sposób następujący: J. G. – 45 udziałów, T. S. – 155 udziałów, R. S. – 45 udziałów, P. G. (2) – 100 udziałów, P. G. (1) – 155 udziałów. Wszystkie udziały są równe i wynoszą po 100 zł. Udziały w pozwanej spółce są zbywalne, przy czym zbycie udziałów wymaga zgody Zgromadzenia Wspólników, a pozostali wspólnicy mają pierwszeństwo nabycia udziałów przeznaczonych do zbycia. Zgodnie z umową spółki, uchwały Zgromadzenia Wspólników zapadają zwykłą większością głosów, a w przypadkach, w których wymagana jest kwalifikowana większość – tą wymaganą większością. Na każdy udział przypada jeden głos.

Na powyższym Zgromadzeniu została także podjęta z inicjatywy powoda uchwała w przedmiocie wyrażenia zgody na zbycie przez niego udziałów, a także uchwałę w przedmiocie wyrażenia zgody na zastawienie udziałów, którymi to uchwałami wyrażono zgodę.

Pismem z dnia 31 stycznia 2017 roku pozwana spółka przesłała zaproszenie na Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników oraz projekt uchwały w sprawie zmiany umowy spółki. Zaproszenie na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie pozwanej zostało nadane na adres powoda w dniu 31 stycznia 2017 roku, a odebrane przez powoda w dniu 17 lutego 2017 roku. Powód otrzymał wiadomość o powzięciu uchwał co najmniej 8 marca 2017 roku.

W załączonym porządku obrad przewidziane były: otwarcie obrad Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (pkt 1); wybór przewodniczącego i protokolanta Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (pkt 2); stwierdzenie prawidłowości zwołania Zgromadzenia i jego zdolności do podejmowania uchwał (pkt 3); przyjęcie porządku obrad (pkt 4); podjęcie uchwał w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki (pkt 5); podjęcie uchwały w sprawie zmiany umowy spółki (pkt 6); podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zbycie udziałów (pkt 7); podjęcie uchwał w sprawie przyjęcia tekstu jednolitego umowy spółki (pkt 8); zamknięcie Zgromadzenia (pkt 9).

Załączony zaś projekt uchwały w sprawie zmiany umowy spółki zmieniał § 8 ust. 1 w ten sposób, że kapitał zakładowy spółki wynosi 200.000 zł i dzieli się na 2.000 udziałów po 100 zł każdy, a także § 15 ust. 3 w ten sposób, że Zgromadzenia Wspólników odbywają się w siedzibie spółki w J.. Skreślony miał zostać § 17 ust. 3 dotyczący składu pierwszego zarządu, a także miał zostać zmieniony § 19 ust. 2 dotyczący sposobu reprezentacji spółki przez zarząd.

Dnia 15 lutego 2017 roku w K. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej. Na Zgromadzeniu reprezentowanych było 345 udziałów o łącznej liczbie 345 głosów, a zatem stwierdzono, że jest ono zdolne do podejmowania ważnych i wiążących uchwał. Zgodnie z listą obecności w powyższym Zgromadzeniu wzięli udział: P. G. (1), J. G., R. S., P. G. (2). Jedynym wspólnikiem nie uczestniczącym w Zgromadzeniu był T. S.. Tego dnia podjęte zostały uchwały nr (...), (...), (...), (...).

Uchwałą nr (...) podwyższony został kapitał zakładowy spółki z kwoty 50.000 zł do kwoty 200.000 zł poprzez utworzenie 1.500 nowych udziałów o wartości nominalnej po 100 zł każdy. Nadto wyłączono prawo pierwszeństwa objęcia nowo utworzonych udziałów przez dotychczasowych wspólników przysługujące im proporcjonalnie w stosunku do ich dotychczasowych udziałów w kapitale zakładowym spółki, a wszystkie nowo utworzone udziały przeznaczono do objęcia przez wspólnika P. G. (1), którą to uchwałę podjęto jednogłośnie ilością głosów 345.

Uchwałą nr (...) zmieniono § 8 ust. 1 umowy spółki w ten sposób, że kapitał zakładowy spółki wynosi 200.000 zł i dzieli się na 2.000 udziałów po 100 zł każdy, § 15 ust. 3 w ten sposób, że Zgromadzenia Wspólników odbywają się w siedzibie spółki w J.. Skreślony został § 17 ust. 3 dotyczący składu pierwszego zarządu, a także zmieniono § 19 ust. 2 dotyczący sposobu reprezentacji spółki przez zarząd.

W drodze pozostałych uchwał wyrażono zgodę na zbycie w drodze darowizny udziałów przez wspólnika P. G. (2) na rzecz wspólnika P. G. (1) oraz przyjęto tekst jednolity umowy spółki.

Powód w dniach 1 lutego 2017 roku – 15 lutego 2017 roku przebywał za granicą, o czym poinformował przed wyjazdem wspólnika R. S. w obecności pracownika R. J., któremu nadto doręczono zawiadomienie o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia pozwanej bez dołączenia projektu uchwały w sprawie zmiany umowy spółki.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że zaskarżone uchwały w znacznej części są dotknięte nieważnością.

Sąd Okręgowy przyjął, że pozew o stwierdzenie nieważności uchwał został wniesiony w ustawowym terminie, a powodowi przysługiwała legitymacja czynna. Legitymację Sąd Okręgowy uzasadnił faktem, iż wyłączenie prawa pierwszeństwa objęcia nowoutworzonych udziałów przez dotychczasowych wspólników nie zostało przewidziane w porządku obrad. Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, iż pomimo planowanego wyjazdu powoda, Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej zostało zwołane w sposób prawidłowy. Nie uznając za wykazane twierdzenie powoda, że informacja o planowanym jego wyjeździe zagranicznym dotarła do prezesa zarządu pozwanej, przyjął, że Zgromadzenie Wspólników zostało zwołane zgodnie z art. 238 k.s.h., tj. listem poleconym wysłanym co najmniej na dwa tygodnie przed terminem zgromadzenia wspólników.

W zakresie uchwały nr (...) z dnia 15 lutego 2017 roku Sąd stwierdził, że powodowi przysługuje prawo do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności pkt 1 tejsze uchwały, natomiast w pozostałym zakresie prawo to nie przysługuje, bowiem powód został prawidłowo zawiadomiony o jej treści, a wszystkie elementy powyższej uchwały zostały objęte porządkiem obrad, o którym powód został prawidłowo zawiadomiony.

Sąd Okręgowy powołał się na art. 257, art. 260 § 2, art. 258 § 1 k.s.h. i uznał, że podwyższenie kapitału nastąpiło na mocy dotychczasowych zapisów umowy spółki, a tym samym nowe udziały przysługują wspólnikom i to w stosunku do ich dotychczasowych udziałów.

Wyraził pogląd, że art. 260 § 2 k.s.h. ma charakter bezwzględnie obowiązujący, zawarty więc w art. 257 § 3 k.s.h. nakaz odpowiedniego stosowania do podwyższenia kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki art. 260 § 2 k.s.h., a w istocie części tego przepisu postanawiającej o przysługiwaniu wspólnikom nowych udziałów w stosunku do ich dotychczasowych udziałów, sugeruje ujmowanie normy wynikającej z tego odesłania za bezwzględnie obowiązującą. Pozbawione byłoby sensu wprowadzanie regulacji wynikającej z art. 257 § 3 w związku z art. 260 § 2 k.s.h., gdyby odstępstwa od przewidzianych w tej regulacji zasad można było wprowadzać w umowie spółki lub uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego analogiczne do dopuszczalnych według art. 258 § 1 k.s.h. Wystarczyłoby rozciągnięcie zastosowania art. 258 § 1 k.s.h. zarówno do podwyższenia kapitału zakładowego przez zmianę umowy spółki, jak i do podwyższenia kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki. Zgodnie z treścią względnie obowiązującego art. 258 § 1 k.s.h., dotychczasowi wspólnicy są uprawnieni do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do swoich dotychczasowych udziałów.

Wobec bezwzględnie obowiązującego charakteru przepisów dotyczących możliwości nabycia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym wyłącznie przez dotychczasowych wspólników, zdaniem Sądu Okręgowego, jedyny możliwy do wyciągnięcia wniosek jest taki, że nie istnieje możliwość podjęcia żadnej uchwały, która w tym stanie rzeczy pozbawiłaby wspólników prawa pierwszeństwa do objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 246 § 3 k.s.h., który stanowi, że uchwała dotycząca zmiany umowy spółki, zwiększająca świadczenia wspólników lub uszczuplająca prawa udziałowe bądź prawa przyznane osobiście poszczególnym wspólnikom, wymaga zgody wszystkich wspólników, których dotyczy. Przyjął, że wyłączenie prawa pierwszeństwa objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w drodze zastosowania art. 246 § 3 k.s.h. byłoby możliwe tylko i wyłącznie przy podwyższeniu kapitału zakładowego w drodze zmiany umowy spółki i to za zgodą wszystkich wspólników, których dotyczy. Zmiana umowy spółki zaś, zgodnie z art. 255 k.s.h. wymaga uchwały wspólników i wpisu do rejestru, co nie zostało jeszcze dokonane w chwili, gdy tą samą uchwałą wyłączono prawo pierwszeństwa, co jednoznacznie świadczy o tym, że wspólnicy skorzystali z uproszczonego trybu podwyższenia kapitału zakładowego, co nastąpiło zgodnie z przepisami prawa. Nadto w odróżnieniu od uchwały nr (...) – uchwała nr (...) nie została podjęta „w sprawie zmiany umowy spółki”, a w sprawie „podwyższenia kapitału zakładowego spółki poprzez utworzenie nowych udziałów”.

Co istotne, w ocenie Sądu, zamiarem wspólników przy podejmowaniu uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego było niewątpliwie objęcie nowych udziałów tylko i wyłącznie przez P. G. (1). Oznacza to, że gdyby nie wyłączenie prawa pierwszeństwa – pozwana w ogóle nie podjęłaby uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego, a zatem uchwały te, podjęte łącznie miały być środkiem do osiągnięcia celu, jakim jest zmniejszenie prawa głosu wspólnika mniejszościowego na walnym zgromadzeniu pozwanej, bowiem wskutek powyższych uchwał udział wspólnika T. S. z 31% zmniejszył się do 7,75%, co skutkowałoby tym, że możliwe będzie w szczególności podjęcie przez pozostałych wspólników m.in. uchwał w przedmiocie istotnej zmiany przedmiotu działalności spółki, połączenia, podziału, które to uchwały zapadają większością $\frac{3}{4}$ głosów i przed powzięciem zaskarżonych uchwał wymagałyby aprobaty powoda. Jako, że uchwały te były powzięte jednocześnie - w celu pozbawienia wspólnika prawa do posiadania realnego wpływu na treść podejmowanych w przyszłości uchwał, a zaskarżone uchwały w zakresie pozbawienia prawa pierwszeństwa są zdaniem Sądu Okręgowego nieważne – to nie można obronić poglądu o ważności zaskarżonych uchwał w zakresie dotyczącym podwyższenia kapitału zakładowego, gdyż uchwały te są ze sobą kompatybilne celowościowo, na co wskazuje materiał dowodowy, a zwłaszcza okoliczności, w jakich zostało wysłane powodowi zawiadomienie o zwołaniu zgromadzenia wspólników. Sąd Okręgowy dodał, że stosunki pozwanej spółki z T. S. układają się nie najlepiej, skoro jedynie T. S. nie został wcześniej powiadomiony o planowanym walnym zgromadzeniu wspólników, a zawiadomienie zostało do niego wysłane w dniu, w którym oczywistym było, że nie będzie w stanie go odebrać (31 stycznia 2017 roku), wobec wyjazdu zagranicznego następnego dnia (1 lutego 2017 roku) i wobec faktu, że czas potrzebny na doręczenie korespondencji za pośrednictwem operatora pocztowego to zwykle minimum 2 dni robocze.

Również uchwała nr (...) w zakresie punktu 1 jest nieważna, jako, że jest logiczną konsekwencją uchwały nr (...).

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, która domagała się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa i zasądzenia kosztów postępowania.

Pozwana zarzuciła naruszenie art. 252 k.s.h., art. 257 § 1 i 3 k.s.h, art. 258 k.s.h., art. 260 § 2 oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie, że podwyższenie kapitału zakładowego pozwanej spółki nastąpiło w trybie uproszczonym.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Poza zasadnymi zarzutami sformułowanymi w apelacji, przede wszystkim należy zwrócić uwagę na nieprawidłowo wywiezioną przez Sąd Okręgowy legitymację czynną powoda do zaskarżenia uchwał w trybie art. 252 k.s.h.

Pozew o stwierdzenie nieważności uchwały przysługuje podmiotom wymienionym w art. 250 k.s.h, czyli:

- 1) zarządowi, radzie nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz poszczególnym ich członkom;
- 2) wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu;
- 3) wspólnikowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w zgromadzeniu wspólników;
- 4) wspólnikowi, który nie był obecny na zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania zgromadzenia wspólników lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad;
- 5) w przypadku pisemnego głosowania, wspólnikowi, którego pominięto przy głosowaniu lub który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo też który głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw.

Ponieważ powód nie był obecny na zgromadzeniu, na którym podjęto zaskarżone uchwały, Sąd Okręgowy odwołał się do czwartego z wymienionych powyżej przypadków, argumentując, że powzięto uchwały, które nie były objęte porządkiem obrad. W rzeczywistości w porządku obrad nie wskazano jedynie, że nowoutworzone udziały zostaną w całości objęte przez jednego ze wspólników, z pominięciem zasady pierwszeństwa. Rozumowanie to jednak należy uznać za błędne.

Wadliwe założenie Sądu Okręgowego, że podwyższenie kapitału nastąpiło w trybie uproszczonym, czyli na podstawie dotychczasowych postanowień umowy, doprowadziło do błędnej konstatacji, że prawo pierwszeństwa w ogóle powodowi w tym przypadku przysługiwało. Umknęło też Sądowi, że w razie przyjęcia, jak to ostatecznie uczynił, iż porządek obrad nie spełniał z tego powodu wymogów art. 239 w zw. z art. 238 k.s.h., to zaskarżone uchwały mogłyby być uznane za nieważne bez względu na to, w jakim trybie dokonywano podwyższenia, gdyż zawsze byłyby to uchwały spoza porządku obrad, a na zgromadzeniu nie był reprezentowany cały kapitał. W takim przypadku dalsze rozważania Sądu Okręgowego byłyby całkowicie zbędne.

Sąd Apelacyjny stanął jednak na stanowisku, że dostarczony powodowi porządek obrad zawierał wszelkie niezbędne informacje do określenia przedmiotu zgromadzenia, a zaskarżone uchwały zostały podjęte w jego ramach.

Szczegółowy porządek obrad przewidujący podjęcie uchwały nie oznacza bezwzględnego wymagania przytoczenia treści projektowanej uchwały w zawiadomieniu o zgromadzeniu. Poziomą szczegółowość zawiadomienia uzależniony jest nie tylko od przedmiotu obrad, ale także od stopnia orientacji wspólników w sprawach spółki, których zgromadzenie ma dotyczyć. Istotne jest, aby sposób ujęcia porządku obrad w zawiadomieniu umożliwiał wspólnikowi zorientowanie się, czego konkretnie obrady będą dotyczyły i umożliwiały mu podjęcie z należyтым rozeznaniem decyzji o potrzebie uczestnictwa w zgromadzeniu oraz merytoryczne przygotowanie do niego. Skoro w rozpatrywanym wypadku powód w ogóle nie zmierzał do wykazania, że istniały uzasadnione obiektywnie przypuszczenia, że podniesienie kapitału zakładowego miało nastąpić wyłącznie w trybie uproszczonym, to nie można przyjąć, że zawiadomienie o terminie zgromadzenia i jego przedmiocie, miało dotyczyć tylko takiej sytuacji. Ze stanowiska powoda wynika zresztą inna konkluzja. Mianowicie wychodził on z założenia, że w każdym trybie podwyższenia kapitału przysługuje mu prawo pierwszeństwa, nie ograniczał się zatem do wywodzenia, iż jego rozumienie przedmiotu zgromadzenia ograniczało się do trybu uproszczonego. Tylko w przypadku, gdy oceniając sprawę rozsądnie i obiektywnie wspólnik nie mógł się spodziewać, iż podwyższenie kapitału mogło nastąpić w trybie zwykłym (art. 257 § 1 k.s.h.), można by mówić o braku wystarczającej szczegółowości porządku obrad.

Istotne znaczenie miały też okoliczności, w jakich doszło do zawiadomienia powoda o zgromadzeniu. Kilka miesięcy wcześniej powód uzyskał zgodę na sprzedaż swoich udziałów. Z zeznań prezesa zarządu pozwanej wynika, że powód utracił zainteresowanie kierowaniem firmą (wcześniej to on pełnił funkcję prezesa zarządu), uważał, że ze względu na przedmiot działalności gospodarczej spółka nie osiągnie sukcesu, a pomiędzy tymi panami doszło do rozdzwienku w zakresie dalszego rozwoju i funkcjonowania firmy. Jak ustalił Sąd Okręgowy, powód nie wykazał, że prezes pozwanej spółki wyznaczył termin tego posiedzenia i jego przedmiot kierując się nieobecnością powoda w kraju. Powód ostatecznie nie stawiał się na zgromadzenie, ale jego niestawiennictwo nie było spowodowane błędnym rozumieniem porządku obrad, ale wyjazdem zagranicznym, o czym zarząd pozwanej nie wiedział. Jak wynika z zeznań przedstawiciela pozwanej, powód często odbywał wyjazdy zagraniczne, o których opowiadał. W takich okolicznościach spółka nie może być narażona na ewentualną obstrukcję działania i podejmowania uchwał dotyczących bieżącej działalności. Dodatkowo z oświadczenia złożonego przez pełnomocnika pozwanej na rozprawie apelacyjnej wynika, że w chwili obecnej powód faktycznie zbył swoje udziały spółce i nie bierze obecnie udziału w jej prowadzeniu, co potwierdza zeznanie prezesa pozwanej o zamiarze powoda rezygnacji z przedsięwzięcia, dla którego nie widział przyszłości.

Treść zawiadomienia, jakie otrzymał powód (załączone do pozwu – k. 43-45), nie wymykała się zatem wymogom art. 238 k.s.h., a podjęte i zaskarżone przez powoda uchwały nie wykraczały poza porządek obrad. To prowadzi do wniosku, że powód nie miał legitymacji czynnej do wywiedzenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał nr (...) i(...).

Zasadnie też podnosi apelacja, że Sąd Okręgowy wywiódł błędny wniosek o podjęciu uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego w trybie uproszczonym. W tym zakresie dopuszczono się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i art. 257 § 1 k.s.h. Wyjaśnienia Sądu w tym względzie są mało czytelne. Wydaje się, że Sąd domagał się pierwotnie podjęcia uchwały o zmianie umowy spółki w zakresie wysokości kapitału zakładowego i jej prawomocnego wpisu do rejestru przedsiębiorców, a dopiero na tym etapie podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału. Taka konstrukcja jest nielogiczna. Podwyższenie kapitału w trybie zwykłym, które jest czynione poprzez zmianę umowy spółki, następuje zwykle jednocześnie, a ilość podjętych uchwał w tym zakresie pozostaje bez znaczenia, byle wszystkie wymogi ustawowe zostały zachowane. Nie ulega też wątpliwości, że podwyższenie kapitału w tym trybie jest dopuszczalne również wtedy, gdy umowa spółki przewiduje tryb uproszczony. Uchwała nr (...) wprost odwołuje się do tego trybu powołując się na art. 257 § 1 i 2 k.s.h., a bez wskazania na § 3 tego przepisu. Takie też stanowisko reprezentowała pozwana od początku procesu. Jednocześnie z uchwałą o podniesienie kapitału zakładowego podjęto uchwałę o zmianie umowy spółki, które to podwyższenie uwzględniało. Strona powodowa nie wskazała przy tym żadnych argumentów przemawiających za odmienną oceną trybu podwyższenia. Należało zatem przyjąć, że spółka zastosowała tryb zwykły, czyli poprzez zmianę umowy spółki. W takim przypadku, przy braku stosownych zapisów w umowie spółki, uchwała mogła odejmować wspólnikom prawo pierwszeństwa w objęciu udziałów (art. 258 k.s.h.), a zgoda wszystkich wspólników na takie działanie nie było niezbędna (art. 246 § 3 k.s.h.).

Według art. 258 § 1 k.s.h., dotychczasowi wspólnicy mają prawo pierwszeństwa do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do swoich dotychczasowych udziałów, dopiero wówczas, gdy umowa spółki lub uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego nie stanowi inaczej.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy, umowa spółki nie normuje tej problematyki, natomiast zasady objęcia nowych udziałów zostały przewidziane w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego podjętej w trybie zwykłym. Zaskarżona uchwała przyznała uprawnienie do objęcia wszystkich udziałów tylko jednemu wspólnikowi. Powstaje zatem zagadnienie, czy taka uchwała jako dotycząca zmiany umowy spółki uszczupla prawa udziałowe pozostałych wspólników, którzy zostali pozbawieni prawa pierwszeństwa do objęcia nowych udziałów i w konsekwencji wymaga ich zgody. Stosownie bowiem do art. 246 § 3 k.s.h. uchwała dotycząca zmiany umowy spółki, m.in. uszczuplająca prawa udziałowe poszczególnych wspólników, wymaga zgody wszystkich wspólników, których dotyczy. Co do zasady, uchwały dotyczące zmiany umowy spółki do swej ważności wymagają większości 2/3 głosów (art. 246 § 1 zd. 1 k.s.h. – w niniejszej sprawie wymóg ten został zachowany). Unormowany w § 3 art. 246 k.s.h. wyjątek nie może być interpretowany rozszerzająco.

Zakwestionowana przez powoda uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego była zmianą umowy spółki, bowiem w jej następstwie uległ modyfikacji zapis odnoszący się do wysokości kapitału zakładowego i ilości udziałów. Nie była jednak zmianą treści umowy spółki w zakresie dotyczącym praw udziałowych wspólników, gdyż umowa spółki nie regulowała uprawnień wspólników do objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. W istocie skarżona uchwała jednorazowo, w związku z konkretnym podwyższeniem kapitału zakładowego wyłączyła prawo pierwszeństwa wspólników. Niewątpliwie, gdyby uchwała pozbawiała wspólników prawa pierwszeństwa w sposób trwały i generalny (pro futuro i in abstracto), stanowiłaby zmianę umowy spółki uszczuplającą ich prawa udziałowe.

Według dyspozytywnego przepisu art. 258 § 1 k.s.h., o tym jakie zasady obowiązują przy objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym, w pierwszym rzędzie decydują postanowienia umowy spółki. W razie braku unormowań umownych, kwestie te mogą być uregulowane w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego, a dopiero w dalszej kolejności obowiązują reguły ustawowe. Zatem ustawodawca dopuścił możliwość - tak jak w tej sprawie - odmiennego unormowania w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego praw pierwszeństwa dotychczasowych wspólników w objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do ustawowych zasad, gdy umowa spółki tego nie reguluje. Wówczas pozbawienie w uchwale niektórych wspólników prawa pierwszeństwa w objęciu udziałów konkretnego podwyższenia kapitału zakładowego, nie stanowi zmiany umowy spółki, która uszczupla ich prawa udziałowe. Aby doszło do uszczuplenia praw udziałowych w rozumieniu art. 246 § 3 k.s.h. muszą one być przyznane w umowie spółki albo wynikać z przepisów prawnych. Umowa spółki nie przewidywała prawa pierwszeństwa wspólników do objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. Również takie uprawnienie nie przysługują wspólników z mocy ustawy, gdyż art. 258 § 1 k.s.h. daje podstawę do uregulowania tej kwestii odmiennie w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego. Nadto za ścisłą wykładnią przesłanki uszczuplenia praw udziałowych w rozumieniu art. 246 § 3 k.s.h. przemawia redakcja pozostałych podstaw wskazanych w tym przepisie, których zaistnienie powoduje konieczność uzyskania zgody wspólników na uchwałę zmieniającą umowę spółki. Mianowicie, chodzi o zwiększenie świadczeń wspólników albo o uszczuplenie praw przyznanych im osobiście (art. 159 k.s.h.). Z powyższych postanowień wynika, iż wymóg zgody poszczególnych wspólników na uchwałę zmieniającą umowę spółki aktualizuje się wówczas, gdy następuje zwiększenie ich zobowiązań albo zmniejszenie praw określonych w umowie spółki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2016 r., sygn. akt IV CSK 835/15).

Przy takim rozumowaniu należy dojść do wniosku, że zaskarżone uchwały nie były sprzeczne z prawem z powodu naruszenia art. 258 § 1 k.s.h. czy art. 246 § 3 k.s.h., a skoro uchwała nie została podjęta w trybie uproszczonym to tym bardziej z powodu naruszenia art. 527 § 3 w zw. z art. 260 § 2 k.s.h., jak uznał Sąd Okręgowy.

Nie można też przychylić się do zarzutu powoda o sprzeczności uchwały nr (...) z art. 157 § 1 k.s.h. poprzez brak wskazania w jej treści liczby i wartości nominalnej udziałów P. G. (1) po podwyższeniu kapitału zakładowego.

Dokonując porównania zakresu zmian wprowadzonych zaskarżoną uchwałą do umowy spółki stwierdzić jednoznacznie trzeba, że dotyczą one wyłącznie wysokości kapitału zakładowego i ilości udziałów. Wyjaśnić przy tym należy, że art. 157 § 1 k.s.h. określa essentialia negotii umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy jej zawarciu, na co wskazuje jego zamieszczenie w rozdziale k.s.h. traktującym o powstaniu takiej spółki. Wymóg wskazania w umowie spółki liczby i wartości nominalnej udziałów objętych przez poszczególnych wspólników (art. 157 § 1 pkt 5 k.s.h.), dotyczy wyłącznie pierwotnej treści umowy spółki. Odmienny pogląd w tym zakresie pozostawałby w oczywistej sprzeczności z uprawnieniem wspólników do zbywania udziałów, czy też dokonywania zmian w strukturze udziałowców w drodze podwyższenia kapitału zakładowego, skoro każdorazowa zmiana w tym zakresie wywoływałaby konieczność zmiany umowy spółki, którego to obowiązku z przepisów kodeksu handlowego nie sposób wywieść. Obowiązki w zakresie ewidencjonowania zmian w strukturze udziałowców i liczbie posiadanych przez nich udziałów wyczerpująco określa art. 188 k.s.h. Z tej przyczyny o sprzeczności zaskarżonej uchwały z treścią art. 157 § 1 pkt 5 k.s.h. w ogóle nie mogło być mowy.

W konsekwencji powyższych rozważań trzeba uznać, że powództwo o stwierdzenie nieważności uchwał nr (...) i (...) z dnia 15 lutego 2017 r. nie zasługuje na uwzględnienie i podlegało oddaleniu. Stąd zaskarżony wyrok zmieniono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i powództwo oddalono.

Podkreślić jednak należy, że powód wniósł żądanie ewentualne o uchylenie uchwały, a skoro powództwo główne zostało oddalone, to aktualności nabiera to drugie żądanie, które powinno być rozpoznane w dalszej kolejności. Wniesienie powództwa ewentualnego nie wpływa jednak na konieczność orzekania o kosztach postępowania toczzonego w zakresie powództwa głównego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2016 r., sygn. akt IV CSK 835/15). Wobec tego Sąd Apelacyjny zmienił również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego zawartego w pkt III wyroku Sądu Okręgowego i zasądził je od powoda na rzecz pozwanej na podstawie art. 98 k.p.c. Koszty pozwanej przed Sądem Okręgowym wyniosły 1.097 zł, na co złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 1.080 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego również orzeczono w myśl art. 98 k.p.c. i obciążono nimi powoda jako stronę przegrywającego proces. Koszty, jakie poniosła pozwana wyniosły 4.810 zł, na co złożyły się opłata od apelacji w wysokości 4.000 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 810 zł. Wysokość wynagrodzenia określono na podstawie § 8 pkt 22 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Aleksandra Janas SSA Olga Gornowicz-Owczarek SSA Irena Piotrowska